

Neal E. Miller and John Dollard - Social learning & imitation

Het is echt het klassieke behavioristische denken dat in dit boek wordt verdedigd. Een bepaalde 'stimulus' zorgt voor een bepaalde 'response'. Dat is de basis. Het staat vaak bekend door de proefjes van [Pavlov](#), en draait om 'conditionering'. [Miller](#) werkte samen met [Clarke Hull](#), een van de meest bekende tweede generatie behavioristen, dus de generatie na Pavlov. Het boek is een overzichtswerk, het beschrijft de stand van zaken in 1941. Talloze andere wetenschappers sommen ze achter in het boek op, waaronder behoorlijk uitgebreid [Holt](#), maar ook oa. [Tarde](#), [Dewey](#), [Mead](#) en [Thorndike](#). Ze verwijzen voor hun eigen verantwoording echter liever naar allerlei resultaten die ze hebben vastgesteld in het laboratorium. Talloze ratten worden beschreven die een bepaald gedrag lieten zien als specifieke condities veranderden. Het hele onderzoek is misschien beperkt als je een bredere sociale complexiteit beschouwd die we dagelijks zien, zo weten ze ook, maar al die versimpelde en wat artificiële testjes zien zij wel als belangrijke aanwijzingen. Het wordt vandaag de dag als enigszins naïef gezien, en misschien zelfs achterhaald. De cognitieve psychologie zou bijvoorbeeld niet zo mechanistisch zijn en beter recht doen aan de hedendaagse fascinatie voor de werking van hersens, en dus meer van deze tijd zijn. Maar goed, een simpele wetenschappelijke theorie op basis van daadwerkelijk herkenbaar gedrag afhankelijk van bepaalde stimulansen is heus wel wat waard. En dat je dan psychologische principes en sociale condities kunt bepalen, die vast en zeker grote invloed hebben op wat er in specifieke situaties geleerd wordt, dat is ook wel relevant. Zeker als stilstaat bij motivatie, beloning, vermoeidheid, ontspanning, transfer, anticipatie, uitstel, maar dus ook de meer klassieke stimulans-respons combinaties, dan is dat een aardig schema om gedrag en gedragsverandering mee te duiden. Dat laten Miller en Dollard in dit boek zien en iets dergelijk wordt toch nog heel vaak in de lesboeken voor beginnende docenten aangehaald en dagelijks in scholen in de praktijk gebracht.

In dit boek wordt echter ook heel duidelijk gemaakt hoe dit behaviorisme als basis kan dienen voor een 'vergeten' van fundamentele bezinning en noodzakelijke kritiek op weezinwekkende maatschappelijke fenomenen. Nog even los van het bewust en gericht beschadigen van hersengebieden van ratten, of het tot voorbeeld maken van het leger (met al zijn behavioristische

gedragsbeïnvloedingen) voor leerpraktijken, wat beide al reden genoeg zou zijn om op zijn minst de impliciete uitgangspunten van dit soort behavioristisch denken te wantrouwen. Juist in dit boek gaan Miller en Dollard namelijk nog een stap verder. Zij specialiseerden zich namelijk in onderwerpen als angst, neurosis, frustratie, vooroordelen, oorlogssituaties en spanningen tussen bevolkingsgroepen en laten het dus niet na om een daadwerkelijke *lynching* van een zwarte man in 1933, genaamd Arthur Stevens, te 'analyseren'. Er wordt in behavioristische terminologie als het ware verklaard hoe een groep mensen tot een dergelijke walgelijke actie komt en wat maakt dat men deelneemt. Het leest dan misschien niet als een verantwoording, maar wel als een poging het als logisch begrijpbaar gedrag te beschrijven en het te verklaren. De verklaring is veelzijdig, maar centraal staat de ervaren dreiging die uitging van (wat zij noemen) de 'Negros': die banen zouden innemen, en onschuldige witte meisjes zouden verkrachten. Ze willen het begrijpelijk maken. De meest weerzinwekkende daden van de 'lynching mob' worden geduid in termen van stimuli en rewards. En heel misschien (hoop je dan) is daarmee misschien een ingang te vinden om gedragsverandering in gang te zetten, om te zorgen dat dit nooit zal plaatsvinden, maar dat is in dit boek niet waar het op uit draait. Ze laten eigenlijk vooral zien dat het gewoon zeer verklaarbaar en 'logisch' gedrag betreft. En verklaren daarmee ook gelijk hun eigen ervaring dat ze zelf ook tot meedoen aangesproken voelden bij een lynching die zij meemaakten. Elke daadwerkelijke doordenking van de bredere maatschappelijke geschiedenis, structurele onderdrukking, racisme en kolonialisme, en eigenlijk alles waarmee enigszins omvattend idee van dit soort wrede, onmenselijke en afschuwelijke daden kan worden gevormd - dat alles is compleet afwezig. Het zet het hele boek en misschien zelfs het hele behavioristische denken in een verschrikkelijk perspectief. Want is er niet iets fundamenteel mis met een theorie die de meest walgelijke daden 'wetenschappelijk' verklaart en begrijpelijk maakt, als diezelfde theorie op geen enkele manier aanzet tot een kritisch perspectief, een verandering, of aanval op het beschreven mechanisme? We zouden toch niet moeten toestaan dat onderstaande daden 'logisch' of 'normaal' zijn in wat voor situatie ook: dat alleen al impliceren zou je toch kotsmisselijk moeten maken? Dus laten we elke theorie die dat suggereert verwerpen, of hooguit (zoals hier) gebruiken om de grove beperkingen en mogelijk walgelijke implicaties van dit type wetenschappelijk denken te onderstrepen!

"The nuclear mobsters decided on a protracted torture for Stevens. This is said to have lasted for some ten hours during Friday, June 20. It is amazing that Stevens could have lived through so many hours of pain. To make the punishment fit the crime, Stevens was castrated, and, to add horror, he was compelled to eat his own genitals. Red hot irons were plunged into his body at various points. To make his suffering more intense, he was several times promised a swift death; each time he was given a simulated hanging in which his life was almost choked out of him, but he was then cut down and tortured more. His belly and sides were sliced with knives, and fingers and toes were cut off."

"... Steven was tortured, mutilated, and killed by the nuclear mob and then additionally assaulted by the larger mob to which his body was turned over. His mutilated corpse was then hung from a tree in Longwood, the neighboring county seat, where it was viewed by

many. The mob, however did not stop with lynching Stevens. it came into Longwood and created riotous conditions in the town for a whole day. Negroes were attacked and chased out of town, without regard to age, sex, or physical handicap."

"One of the writers has himself felt the morbid rise in interest and tendency to go along and at least watch, which was aroused at the perception of a lynching mob in action."